

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/9785

Sayı : B.15.0.SGB.02.610 - 1555

11 KASIM 2009

Konu : Yazılı Soru Önergesi

14273

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının, 07.10.2009 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-15837 sayılı yazısı.

Muğla Milletvekili Sayın Fevzi TOPUZ'un, tarafıma tevcih ettiği 7/9785 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği, Enerji İşleri Genel Müdürlüğü, EÜAŞ Genel Müdürlüğü ve TEİAŞ Genel Müdürlüğünden alınan yazılı bilgiler doğrultusunda aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EKLER :

EK-1 Önerge Cevabı (2 Sayfa)

DAĞITIM :

Gereği :	Bilgi :
TBMM Bşk.	Başbakanlık

**MUĞLA MİLLETVEKİLİ SAYIN FEVZİ TOPUZ'UN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/9785)**

Sorular 1-4:

Maliyet artışları gerekçesiyle 2008 yılında yüzde 56 zam yapılan elektrikte bu kez maliyet azalmasına karşın indirim yapılmıyor. AKP Hükümeti geçen yıl elektrik fiyatlarını maliyet artışları gerekçesiyle yüzde 56 zamlandırıırken, bu yıl maliyetlerde yaşanan azalışı tüketici tarifelerine yansıtmıyor. AKP iktidarı döneminde enerji alanında uygulanan politikalar, kendi vaatlerine ters düştüğü gibi ülkeyi aslında derin bir açmazla karşı karşıya bırakmıştır. Alım garantili kamu zararına sözleşmelerle hesaplaşılacağı, yeniden masaya oturulacağı vaatleri unutulmuş, kamu zararları sineye çekilmiş, bununla da kalınmayıp yeni kamu zararları doğuracak işlem ve uygulamaların altına imza atılmıştır. Yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarına öncelik tanınacağı ve doğalgaza bağımlılığın azaltılacağı söylemleri de unutulmuş, tersine doğalgazdan elektrik üretimi artmıştır.

Bu vaatlerin dışında yaşananlara bakıldığında ise daha karanlık bir tablo ile karşılaşmaktadır. AKP dönemindeki serbest piyasa ısrarıyla yapılan uygulamalar sonucunda elektrik fiyatları fahiş düzeylere tırmanmıştır. AKP iktidarı döneminde kamu yararından uzaklaşarak hatta anayasa Mahkemesinin kararlarına rağmen DUY denilen karaborsa sistemi devreye alınmış; burada elektrik fiyatları 2-3 kat yükselmiş; sonuçta bu bedelin de maliyet bazlı fiyatlandırma mekanizması adı altında halka yıkılmıştır. Yatırım açığı konusunda hiçbir ciddi önlem alınmamış, kendi iddia ettikleri serbest piyasa mantığına bile ters olan teşvikli, garantili serbest piyasa modeli getirilmiştir. Bu yeni modelde yük kamuya, kar özel sektörün belli kişilerine gitmektedir. Genel seçimlerde elektriğe zam yapılmamasını propaganda aracı olarak kullanan AKP Hükümeti, seçimlerin hemen ardından uyguladığı yanlış politikaların bedelini halka elektrik zammı olarak yansıtmıştır. Konutlarda elektrik fiyatı Aralık 2007'den itibaren 10 aylık süre içerisinde her türlü bedel dahil olmak üzere yüzde 56.1; perakende, dağıtım, iletim bedelleri ile fon ve vergiler hariç çıplak fiyatı ise yüzde 64.5 oranında arttırılmıştır. Bu yılın ilk 3 ayında yaşanan yüzde 13.8'lik ekonomik küçülmeye paralel olarak elektrik talebi azalmıştır. 2009 yılının açıklanan ilk 5 aylık elektrik tüketim verilerine bakıldığında geçen yıla göre aylık ortalama yüzde 6.18'lik tüketim azalışı gerçekleşmiştir.

Piyasa Mali Uzlaştırma Merkezi raporlarına göre DUY piyasasında Ocak-Mayıs 2009 döneminde geçen yılın aynı dönemine göre gündüz saatleri için yüzde 5.4, puant saatleri için yüzde 2, gece saatleri için ise yüzde 21.6 sistem dengesizlik fiyatında düşüş yaşanmıştır. Bu düşüşler bugüne kadar tüketiciye yansıtılmazken, elektrik fiyatlarında düşüş gerektiren çok önemli diğer bir neden de doğalgaz fiyatlarında yaşanan azalmadır. Son açıklanan verilere göre yılın ilk 5 ayında elektrik üretiminin yüzde 48.1'lik bölümünün doğalgazdan sağlandığı görülmektedir. BOTAS tarafından elektrik üreticilerine satışı yapılan doğalgazın fiyatı Aralık 2007'ye göre Aralık 2008'e gelindiğinde toplamda yüzde 80.5 oranında zam görmüş, bu fiyat artışları da elektrik tüketicilerine elektrik fiyatlarında zam olarak yansıtılmıştır. BOTAS 2009 yılına gelindiğinde Şubat ve Mayıs ayı indirimleriyle Aralık 2008'e göre doğalgaz satış fiyatını yüzde 61 oranında indirmiştir. Ne yazık ki bu indirim oranı elektrik tüketicilerine bugüne kadar yansıtılmamıştır.

Türkiye'de elektrik tüketiminin son verilere göre yüzde 44'ü TETAŞ denilen toptan elektrik ticaretini yürüten kamu şirketi aracılığıyla sağlanmaktadır. TETAŞ'ın 1 Ekim 2008 tarihinde 14.39 kuruş olan birim elektrik satış fiyatı 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren 12.62 kuruş olarak uygulanmaya başlanmış, 1 Nisan 2009 tarihli tarifiede de bu satış fiyatı değiştirilmemiştir. Görüldüğü gibi Türkiye elektrik tüketiminin yüzde 44'ünü sağlayan TETAŞ'ın elektrik fiyatlarında yaptığı yüzde 12.3'lük fiyat indirimi de tüketicinin elektrik faturasına ne 1 Ocak 2009 tarihli tarifiede ne 1 Nisan 2009 tarihli tarifiede ne de 1 Temmuz 2009 tarihinde yansıtılmamıştır. Konuyla ilgili olarak;

- Maliyet Esaslı Fiyatlandırma Mekanizmasına göre fiyat hesaplanmakta mıdır? TETAŞ, EÜAŞ'tan formüle bağlanmış fiyatı nasıl hesaplanmıştır? Alınan ve satılan fiyatlar nedir?
- Doğalgaz fiyatı düştüğü halde bu maliyet hesaplarına nasıl yansımaktadır? Elektrik fiyatı neden düşmemiştir?

- Maliyet Esaslı Fiyatlandırma Mekanizmasına bağlı kamu kurumlarının elektrik maliyetleri nedir? Tüketicie son noktada maliyet hesabı kurumsal bağlantılarıyla birlikte son dönemki hesabı nedir?
- Maliyet düşüşüne karşın elektrik fiyatını düşmemesini sağlayan ek maliyet hangi noktadan gelmektedir?

Cevaplar 1-4:

Önergede DUY sistemi ile ilgili olarak ifade edilen hususlar gerçeği yansıtmamaktadır. Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği kapsamında katılımcılara borç olarak yansıtılan Kabul Edilen Yük Atma Tutarı ve söz konusu talimatlar neticesinde oluşan Enerji Dengesizlik Tutarı içerisindeki alacaklar arasındaki fark doğrudan DUY'un 82 nci maddesinde belirtilen Sıfır Bakiye Düzeltme Tutarı (SBDT) hesabı içerisinde değerlendirilmektedir. SBDT, PMUM'a kayıtlı tüm üreticilerin ülke toplam üretimine oranı kadar yansıtılmaktadır. Kabul Edilen Yük Atma Miktarının SBDT içindeki payının üretim maliyetine etkisi 0,94 TL/MWh'dir. 14.04.2009 tarih ve 27200 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliğinin halen sanal olarak devam eden ve 01.12.2009 tarihinde tüm organları ile nakdi olarak uygulanacak olan hükümleri ile birlikte enerji dengesizlikleri saatlik olarak uzlaştırılacak ve yük atma talimatlarının SBDT içerisindeki payı azalacaktır.

Enerji KİT'leri 14.02.2008 tarih ve 2008/T-5 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı ile 01.07.2008 tarihinden itibaren Maliyet Bazlı Fiyatlandırma Mekanizmasına (MBF) geçmiştir. Söz konusu Karar gereğince maliyet ve döviz kurlarındaki değişimler fiyatlara yansıtılmakta ve satış fiyatları bu Karar uyarınca belirlenmekte ve uygulanmaktadır. Yapılan son fiyat ayarlamasında, 2009 yılı ilk 9 aylık gerçekleştirmeler, yıl sonu hedefleri ve artış trendine girmiş olan petrol fiyatlarının da etkisi bulunmaktadır. Maliyetlerin altındaki bir fiyatlandırma ise enerji yatırımlarının önünde bir engel teşkil edecek ve bu da elektrik arzında bir açık doğurabilecektir.

Önergede bahsedilen 2008 yılı içinde doğalgaza %80,5 zam yapıldığı hususu doğru olmayıp 01.01/01.08/01.11.2008 tarihlerinde BOTAŞ tarafından yapılan toplam zam oranı konut ve sanayi sektörüne %46,78 ve %47,27'dir. Diğer taraftan doğalgaz satış fiyatlarına 2009 yılında herhangi bir artış yapılmadığı gibi konut ve sanayi sektörüne 2009 Şubat ayında sırasıyla %17 ve %18; 2009 Mayıs ayında ise %25 ve %26 oranında indirim yapılmıştır.

MBF Usul ve Esaslarını belirleyen YPK Kararı ve Hazine Müsteşarlığı tarafından yürürlüğe konulan "MBF'nin 2009 Yılında Uygulanmasına Yönelik Usul ve Esaslar Genelgesi" Portföy Üretim Gruplarının Elektrik Dağıtım Şirketlerine uygulayacağı birim satış fiyatları ile EÜAŞ Genel Müdürlüğünün TETAŞ Genel Müdürlüğüne uygulayacağı birim satış fiyatları belirlenme esaslarını da ortaya koymaktadır. MBF'de maliyetler; döviz kurundan kaynaklanan maliyetler, işçilik maliyetleri, kömür alım maliyeti, doğalgaz alım maliyeti, fuel-oil alım maliyeti ve sıfır bakiye maliyeti (piyasanın tümünde gerçekleşen enerji alım/satım arasındaki farkın üreticilere yansıtılması) kalemlerinden oluşmaktadır. Her bir portföy üretim grubu için söz konusu YPK Kararı ekinde üretim kaynaklarının maliyet ağırlık oranlarına göre formülasyonlar belirlenmiştir. Dolayısı ile maliyet kaleminin sadece birinde gerçekleşen düşüş ya da artış tek başına anlamlı olmamaktadır. Ayrıca maliyetlerdeki değişim dönemsel olmakla birlikte, MBF Usul ve Esasları Genelgesi çerçevesinde maliyetlere göre belirlenen fiyatlar yılsonu mali hedeflerine bağlı olarak yeniden tespit edilebilmektedir. MBF Usul ve Esaslarına göre üçer aylık periyotlar ile tespit edilen birim satış fiyatları uygulama döneminin başlangıcından bir ay öncesinde EÜAŞ tarafından EDAŞ'lara ve TETAŞ'a bildirilmektedir. MBF'nin uygulanmasına ilişkin gerekli gözetim ve koordinasyonu Hazine Müsteşarlığı yapmaktadır.